

Comentariul operei O scrisoare pierduta de I.L. Caragiale - partea a doua

Spre deosebire de generatia lui Alecsandri, care se maturizeaza o data cu publicul, ctitorind genuri si statornicind conventia, Caragiale apare de la debut ca un dramaturg format, decis sa polemizeze cu codurile epocii si sa apere statutul teatrului de "arta independenta care, ca sa existe cu dignitate, trebuie sa le puna la serviciul sau pe toate celelalte arte, fara sa acorde vreuneia dreptul de egalitate pe terenul sau" (Oare teatrul este literatura?, 1897).

Desi nu se considera un teoretician, Caragiale are obsesia de a delimita tehnica teatrului de cea a altor genuri ale artei cuvintului. Traversand clasicismul si coborand pana la definitia aristotelica a tragediei, dramaturgul pledeaza pentru un complex de caracteristici ale textului dramatic care sa-l deosebeasca de literatura. Daca aceasta din urma este o "arta reflexiva", avand ca obiect "deşteptarea de imagini numai si numai prin cuvinte exprimand gandiri" (in acelasi mod definea Maiorescu poezia), teatrul este o arta "constructiva, al carei material sunt conflictele ivite intre oameni din cauza caracterelor si patimilor lor. Elementele cu care lucreaza sunt chiar aratarile vii si imediate ale acestor conflicte".

Dramaturgul prefigureaza conceptul modern de teatralitate, avertizand ca piesa de teatru trebuie plasmuita pentru a fi reprezentata, asadar elaborata in stransa legatura cu ideea de spectacol. De aceea inca din 1877 (Cercetare critica asupra teatrului romanesc), cerea textului dramatic inlaturarea de nedesfacut ori modificat inlaturarea superfluiditatilor, reorganizare a desfasurarii evenimentelor si, mai ales, intensitate a impresiilor, care sa-l covearseasca pe spectator si sa-l smulga din cotidian. Sunt principii clasice, cu radacini in estetica aristotelica, pe care Caragiale le opune dramei romantice a lui Hugo ori Schiller, abundand in tirade lirico-oratorice, care, dupa parerea lui, pot fi cu usurinta dizlocate din text fara sa dauneze ansamblului, asemanator unui "organism de pe treapta zoologica din urma, care, fragmentat in cate parti voiesti, iti da tot atatea vietati de acelasi fel". In schimb, ii admira pe Shakespeare si Moliere, clasici in acceptia tipologica a termenului, vazand intre "stilul" lor si "maniera" romanticilor "aceeasi diferenta ca intre organismul necesar al fiintelor vii si structura voita a lucrului artificial".

Aspiratia lui Caragiale este pentru exemplaritate, o clasicitate in afara istoriei definita nu teoretic, ci de pe pozitia unui "practicant", cum ii place sa se numeasca, al scrisului, situat deci in chiar centrul procesului de fabricare, de instaurare a textului, pozitie care, de fapt il deosebeste de neoclasici, care cred intr-o retorica perceptistica. Pentru dramaturg criteriul operei este coerenta logica ei interna, "caci daca ne intereseaza altceva decat logica proprie a lucrarii, atunci ne ratacim de nu ne mai putem gasi". Decisiva este constructia modul de elaborare a arhitecturii operei, pentru care nu exista norme sau retete, ci doar principiul motivarii compositionale. In conceptia sa, transmiterea intentiei artistice se realizeaza prin "mijloace conventionale", in absenta carora ar ramane neinteligibila, dar selectia acestora este determinata de logica interioara a operei.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari

<http://referatenoi.ro>

Caragiale este, ca si Maiorescu si Eminescu, adept al unei poetici a adecvarii. In Cateva pareri (1896), face elogiul "stilului potrivit", atacand prejudecata rezistenta in epoca, a ierarhiei stilurilor ori genurilor. Valoarea operei nu rezida in aplicarea dibace a unor formule prefabricate sau in deplina stapanire a retoricii (pe care o intelege in sens peiorativ, ca grandilocventa, stil pompos), ci intr-un inanalizabil "il prinde sau nu-l prinde".